

המרכז למחקרים אסטרטגיים לאומיים

בית הרבנות הראשית - סקירה

מנהל התחום: אורן הניג

חוקר: יצחק ואזנה-נצרים

תמוז תשפ"ג | יוני 2023

תוכן עניינים

3	תקציר
4	1. תקופת המנדט הבריטי
5	2. אחרי קום המדינה- חידוש מאמצי הבנין
6	3. היכל שלמה
7	4. משכן הרבנות אחרי עזיבת היכל שלמה
8	5. הקצאת מגרש לבניין הרבנות הראשית
9	6. תמונת המצב כיום
10	7. דברי סיכום
11	נספחים

1. **הרבנות הראשית היא הגוף הראשון שהוקם והוכר כמוסד רשמי ביישוב העברי בארץ.** הרבנות הראשית זכתה להסכמת הרוב המוחלט של הרבנים בארץ, והוכרה על ידי השלטון הבריטי. עם כינונה הוכר הצורך במקום ראוי עבורה, אולם הצעות שעלו לא מומשו והיא נאלצה לפעול מבתי הרבנים הראשיים וממשרד קטן בירושלים.
2. בשנת תש"ה יזם הרב יצחק הרצוג מהלך להקמת מבנה מרכזי עבור הרבנות ובית הדין הגדול. הוא רתם לכך את המוסדות הלאומיים ואת ראשי היישוב. הוועד הלאומי, במימון קק"ל ותורמים, רכש מגרש מתאים סמוך למוסדות הלאומיים. **בחזרה החכירה נקבע כי המגרש מיועד אך ורק לצורכי הרבנות הראשית.** הוכנו תוכניות וגויסו תרומות, אולם הביצוע התאפשר רק אחרי קום המדינה.
3. על אף ייעודו הממלכתי, **היה הבניין בבעלות עמותה אזרחית נפרדת**, דבר שגרם לא אחת לחיכוכים וניגודי עניינים, עד לעזיבתו הסופית ע"י הרבנות כארבעים שנה אחרי הקמתו.
4. בשנת תשנ"ז עברה הרבנות הראשית ל"בית יהב" שבכניסה לירושלים, ובשנת תשע"ו ל"בית אקה נדל"ן" הסמוך.
5. **המיקום הנוכחי אינו מתאים למשכן הרבנות**, הן מההיבט הייצוגי והן מההיבט התפקודי. החסרונות העיקריים שנמנו:
 - א. **מההיבט הייצוגי: העדר ייחוד וייצוגיות ההולמת את מעמדה של הרבנות.**
 - ב. מההיבט התפקודי: פיזור העובדים על פני שש קומות, לשכות קטנות ולא מתאימות, חללי עבודה צפופים, העדר אולם כינוסים ועוד.
6. בשנים האחרונות התקבלה החלטה להקצות מגרש בקרית הלאום המתחדשת, לטובת בית לרבנות הראשית. **חלק מנתוני המגרש וזכויות השימוש בו אינם מתאימים לצורכי הרבנות**, ועלה הצורך בהכנסת שינויים שיפתרו זאת.
7. **הוכנה פרוגרמה לבניין הרבנות ובתי הדין (סיכום דיון בנושא אצל החשכ"ל, י"ח בשבט תש"ף, 13.2.2020).** יש לבחון היטב אם היא נותנת מענה הן בהיבט המעשי והן בהיבט הייצוגי, ובמידת הצורך להכניס בה שינויים.
8. **נקבע סכום עבור חכירת הקרקע. יש לבדוק מדוע הביצוע מעוכב ולדחוף למימוש.**
9. **מבדיקות שעשינו בצינורות הרשמיים ובשיחות שבע"פ, אין מידע ברור היכן הדברים עומדים - מה יבנה? האם יבנה? מתי? הדבר מעורר חששות באשר להתאמת הבניין לצורכי הרבנות.**

הרבנות הראשית לארץ ישראל היא המוסד היהודי-הלאומי הראשון שהוקם ביישוב העברי שלפני קום המדינה. היא הוקמה במעמד ובהסכמה של רוב ככל רבני ארץ ישראל, וחשיבותה הוכרה על ידי רבני הגולה שהריצו אליה שאלות רבות. היא הוכרה אף על-ידי ממשלת בריטניה, והנציב העליון הרברט סמואל ציין בסיום כהונתו, כי כינונה היה גולת הכותרת של פעולתו בארץ¹.

עם הקמת הרבנות הראשית עלתה על הפרק שאלת המקום שבו היא תמוקם וממנו תפעל. להלן סקירת התחנות העיקריות של הטיפול בנושא ושל המתבקש כיום.

1 'הרבנות הראשית- ייסודה וביסוסה בתקופת הראי"ה קוק והרב יעקב מאיר' / הרב שמואל כ"ץ

על מנת שהרבנות הראשית תמלא את תפקידיה כראוי, נדרש לה מבנה ייצוגי ומכובד המותאם לכך גם מבחינה מעשית. מיד עם כינונה, הוצע להקים את 'בית הרבנות הראשית' בשכונת ימין משה ליד טחנת הרוח. יו"ר קרן מונטיפיורי, בעלת השטח, הציע להקצות את הקרקע, להעמיד הלוואה למימון הבניה ולסייע בגיוס תרומות לכיסוי ההלוואה. ועד העדה הספרדית הסכים לחתום על ערבות, אך לא כן נציגי הוועד הכללי, מה שגרם לגניזת הרעיון.² **בלית ברירה פעלה הרבנות מדירותיהם של הרבנים הראשיים³ וממשרד ששכן בדירת מרתף ברחוב יפו. הדבר הקשה מאד על תפקודה ופגע במעמדה.⁴**

במעמד בחירת מועצת הרבנות הראשית בשנת תש"ה (1945), סיפר הרב הראשי הרב יצחק הרצוג זצ"ל, על הבושה שחש כאשר הוא נאלץ לארח נציגי שלטון בריטים במשרדו העלוב. הוא הביע צער על חוסר ההכרה בהישג הגדול שבהקמת הרבנות, **"אחד ההישגים החשובים ביותר בקשר עם תחיית האומה בארצה"**, ותהה מדוע אין הרבנות מקבלת את היחס שניתן לשאר המוסדות הלאומיים: **"המוסדות הלאומיים נתונים בניינים נאדרים המתנוססים לתפארה בתוככי ירושלים, ובתי הדין שלנו מושפלים במידה מעליבה מאד. יש כספים בשביל כל מיני בניינים בארצנו, אבל אין כסף להקים בניינים מתאימים בשביל בתי הדין שלנו בארץ בכלל ובירושלים בפרט"**. הרב הרצוג לא הסתפק בהעלאת הנושא אלא יזם בו במקום הקמת ועדה שתפקידה למלא חסרון זה, כחלק מהצורך להרים את כבוד התורה וכבוד הרבנות בכלל.⁵

עד מהרה נתפסה היוזמה כמשימה לאומית של הישוב ומוסדותיו ולא כאינטרס של הרבנות לבדה, לכן נרתמו אליה גם הוועד הלאומי והקק"ל. יתרה מכך, בישיבת "ועדת הבניין לבית הרבנות הראשית בא"י" הוגדרה המשימה כשייכת לכל העם היהודי, וכן הוגדר כי יהיה לכך ביטוי במימון הפרייקט: **"מכיוון שהרבנות לא"י היא מוסד דתי-יהודי-עולמי, הונח ששליש מההוצאות צריך לבוא מארץ ישראל בהתחשב עם האוכלוסיה בכל מקום ומקום, ושני שליש מהגולה"**.⁶ במועצה הציבורית שמונתה ללוות את תהליך ההקמה, היו חברים רבנים חשובים ואישי ציבור בולטים, דתיים ושאנים דתיים, ראשי ערים, אנשי עסקים ועוד. הם בחרו מגרש מתאים להקמת הבניין לא הרחק מבנייני המוסדות הלאומיים, והוא נרכש ע"י הוועד הלאומי בעזרת כספים שהעמידה קק"ל ותרומות שגייס הרב הרצוג. **בחוזה החכירה צוין, שהבניין נרכש עבור הרבנות הראשית וכל שינוי בייעוד המגרש או המבנים שייבנו עליו, מותנה באישור בכתב של הרבנים הראשיים.**⁷ עבודות ההכנה צברו תאוצה, אדריכלים בעלי שם הציגו את תוכניותיהם, נקבעה מסגרת תקציב והוחל בגיוס הכסף.⁸ בשל אילוצים שונים התהליך נעצר, אולם על בסיס עבודת ההכנה שנעשתה חודש המאמץ אחרי קום המדינה.⁹

2 'זכרונות מימי בראשית' / הרב ש"א שזורי. בתוך "הרבנות הראשית לישראל, שבעים שנה ליסודה" ח"ג, עמ' 1061-1062.

3 'הרבנות הראשית והיכל שלמה' / זרח ורהפטיג. בתוך "הרבנות הראשית לישראל, שבעים שנה ליסודה", שם עמ' 1072.

4 'הרבנות הראשית- ייסודה וביסוסה בתקופת הראי"ה קוק והרב יעקב מאיר' / הרב שמואל כ"ץ.

5 הצופה, י"ז בשבט תש"ז.

6 זכרון דברים – פרוטוקול ישיבת ועדת הבניין של בית הרבנות הראשית לא"י, כ"ה באב תש"ו. ארכיון המדינה תיק גל - 6958/20 (להלן א"מ), 45, 58.

7 שם.

8 שם.

9 דו"ח מהישיבה בקשר לבניין הרבנות הראשית, כ"ב בטבת תשי"א, א"מ.

בשנת תשי"א חודשו הדיונים בנושא בהובלת הרבנים הראשיים. הוחלט להקים מחדש את ועדת הבנין, כאשר לצידה הוקמה גם ועדת כספים. צורפו חברים חדשים והורחבה המועצה הציבורית, שפעלה בחסות נשיא המדינה. גם הפעם היא כללה אישים בולטים מכל הקשת הפוליטית והציבורית – רבנים, שרים, חברי כנסת, שופטים בכירים, ראשי ערים ואישי ציבור. **בדיונים הדגיש הרב הרצוג, כי מטרת הבניין כפולה – הן לתת מענה מעשי לעבודת הרבנות ובתי הדין, והן להרים את כבוד המוסדות הדתיים.** הוחלט להוסיף לבניין אגפים שלא נכללו בתכנון המקורי: ספריה תורנית מרכזית, מכון תורני לחקיקה, מפעל 'אוצר הפוסקים',¹⁰ בית כנסת¹¹ ועוד. בחזונו של הרב הרצוג נועד המקום להיות משכן הרבנות הראשית ומרכז רוחני עבור יהודי הארץ והעולם. שני אתגרים מרכזיים ניצבו בפני הוועדה: האחד היה האתגר התקציבי, כיוון שהתברר כי העלות המשוערת של הבניין כמעט הכפילה את עצמה בשנים שחלפו, ולכן יש להוסיף את עלות האגפים החדשים. האתגר השני היה איתור מגרש חדש, שעליו ניתן להקים את הבנין במתכונתו המורחבת.¹²

סגן שר הדתות, ד"ר זרח ורהפטיג, אשר הוביל את התהליך מטעם משרד הדתות, ביקש לספח למגרש הקיים חלק מהמגרש הצמוד אליו ונענה בחיוב, על כן לא היה צורך בשינוי המיקום המקורי והדבר איפשר לגשת מיד לקידום התוכנית.¹³ ביום ט"ו בתמוז תשי"ב, כשנה וחצי אחרי חידוש עבודתה של ועדת הבניין, הונחה אבן הפינה להיכל שלמה. בטקס ממלכתי רב משתתפים, במעמד גדולי הרבנים, ראשי המדינה, חברי כנסת, שופטים ואישי ציבור, הוקראה מגילת היסוד **"לבניין רם ונשא – בית הרבנות הראשית לישראל, שיתנוסס לעטרת תפארת בתוככי ירושלים עיר הקודש לינת הצדק"**, והובעה תקווה כי בניית הבית תושלם במהרה ותהווה נדבך בהתממשות התפילה "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה".¹⁴

10 שם, דברי הרב הרצוג.

11 פרוטוקול משיבה שהתקיימה ביום כ"ב בניסן תשי"ב, א"מ 15, 23, 29, תוספת בכתב יד (ע"ז. ורהפטיג?).

12 דו"ח מהישיבה בקשר לבניין הרבנות הראשית, כ"ב בטבת תשי"א. מכתב מזכיר רב הראשי לורהפטיג מיום ב' במרחשון ש"ב. א"מ.

13 מכתב אלחנן ברכיהו (קק"ל) לזרח ורהפטיג מיום א' בניסן תשי"ב. א"מ.

14 דברי הרב עוזיאל בטקס. "הצפה", ט"ז בתמוז תשי"ב.

בהשתדלות הרב הרצוג, העמיד הנדבן סר אייזיק וולפסון מבריטניה במהלך העבודות תרומה גדולה שאפשרה את השלמת הבניין, שמעתה ניתן לו שם - "היכל שלמה" על שם שלמה וולפסון, אביו של הנדבן.¹⁵ **אגודת הבניין שהוקמה, שמה לה למטרה ראשית "לעזור להרמת קרנה של הרבנות הראשית בישראל, לחנך קהל רבנים חוזה תחיית ישראל בארצו היעודה ולעזור להחדרת ידיעת התורה ואהבתה בכל שכבות העם".** האמצעי הראשון למימוש מטרה זו היה "הקמת והחזקת בית גדול ומפואר בירושלים, שישימש מרכז רוחני¹⁶ עולמי".¹⁷

בל"ג בעומר תשי"ח, שש שנים אחרי הנחת אבן הפינה, נחנך המבנה המפואר. באירוע השתתפו רבנים מכל הארץ, נשיא המדינה, שרים, חברי כנסת, שופטים ואנשי עסקים. ראש הממשלה שלח את ברכתו ורבנים מהקהילות הגדולות בעולם נשאו דברים. גם שגרירים ממדינות רבות ונציגי דתות שונות השתתפו באירוע המכובד. הנדבן אייזיק וולפסון נשא דברים נרגשים וזכה לתשואות הקהל. הרב הרצוג ציין, כי יום למחרת ימלאו עשר שנים לנפילת העיר העתיקה, שניתן לראותה ממקום האירוע והצהיר "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני". הראשון לציון הרב יצחק ניסים העלה על נס את עצמאותה של הרבנות הראשית ונאמנותה למסורת ההלכה בלבד. בכך, אמר, היא תחזק את אחדות העם וקירוב הלבבות, שכן רק התורה היא המאחדת בין חלקי העם ופזרותיו. שר הדתות שפירא הכריז כי "אין חרות אישית ולא מדינית אלא למי שמקבל ומקיים כל מה שחרות על לוחות הברית, וההיכל החדש הזה נועד להזכיר את ייעודו הרוחני הזה של עם ישראל". הרב שלמה גורן, הרב הראשי לצה"ל, קבע מזוזה, והרב צבי יהודה קוק ברך "שהחיינו"¹⁸ על חנוכת "בית האוצר ובית היוצר לשאר כח ישראל, התורה והמסורה, מרכז בניו לתלפיות לשבטי ישורון בישראל ובתפוצות, **בו תשכון כבוד הרבנות הראשית לישראל, ממנה יוצאת הוראה להאיר משפט צדק ואור אמת, חכמת התורה ודעת אלקים לכל בית ישראל**".¹⁹

בבניין החדש והמרומז פעלו לשכות הרבנים הראשיים, מועצת הרבנות הראשית, משרדי הרבנות ואגפיה, בית הדין של ירושלים ובית הדין הגדול לערעורים. לצידם הכיל הבניין אגפים נוספים, כאמור, שעניינם הפצת תורה ברחבי העולם היהודי, מחקר וכתביה הלכתית, הוצאה לאור, כינוסים תורניים ועוד. **על אף ייעודו הממלכתי המובהק, הבעלות על הבניין היתה בידי עמותה נפרדת, דבר שגרם מדי פעם לאי הסכמות ולינוגדי עניינים ובסופו של דבר היה מהגורמים לעזיבת הרבנות את המקום.**²⁰ לפי הסכמות שהושגו, לא נגבו שכר דירה ודמי אחזקה עבור שימוש הרבנות בבניין. סיכום זה נשמר כ-25 שנה.²¹

אחרי מלחמת ששת הימים יזם הראשון לציון, הרב יצחק ניסים, את העברת בית הדין הגדול לעיר העתיקה, סמוך ככל שניתן למקום המקדש. לאורך השנים נדד בית הדין בין מקומות שונים ברובע היהודי שלא התאימו לייעוד זה. היתה אף תכנית להקים בנין מיוחד למטרה זו, אולם הדבר לא צלח. בשנת תשנ"ז הוחזר בית הדין לעיר החדשה, אך לא להיכל שלמה. באותה שנה החליטו הרבנים הראשיים להעתיק גם את משרדי הרבנות לבניין משרדים בכניסה לעיר.²² המעבר נומק בכך, שעקב הרחבת תחומי הפעילות של הרבנות וגדילת מצבת העובדים שלה, נעשה המקום צר מלהכיל.

נטישת היכל שלמה לוותה בביקורת חריפה מצד גורמים רבים, שהתרעמו על נטישת מבנה ייעודי מכובד ומפואר לטובת בנין משרדים סטנדרטי. מנגד נטען, כי המקום צר מלהכיל את צורכי הרבנות ואינו מתוחזק ברמה הנדרשת, וכי אין העמותה מאפשרת העמדת אגפים נוספים בבניין לרשות הרבנות.²³

15 רוב הסכום גויס בחו"ל, מתוך זה שני שלישים נתרמו ע"י וולפסון. המדינה לא השתתפה כי לא רצו "לתת אף פרוטה אחת מהתקציב הדל המיועד לבניית בתי כנסת וישיבות, לצורך בנין מפואר" (ורחפטיג, הרבנות הראשית והיכל שלמה' עמ' 1074).

16 ביטוי זה עורר חשש גדול אצל כמה מגדולי הרבנים החרדים בהובלת ר"צ מברסקי, והם קידשו מלחמה על הבניין ומגמותיו מחשש שישימש להחדרת תכנים לא ראויים וינסה לכפות על הישיבות תוכניות לימודים. לא הועילו הבהרות הרב הרצוג ואחרים שאין מגמה כזאת. ואכמ"ל. עיין ורחפטיג שם, 'שערים' יט באייר תשי"ח ועוד.

17 ורחפטיג, הרבנות הראשית והיכל שלמה שם עמ' 1072.

18 'חרות', גליון י"ט באייר תשי"ח, 9/5/58.

19 מתוך מגילת היסוד שהוכנה לאירוע.

20 'נהלך ברג' ש' / גדליה שרייבר, עמ' 223-226.

21 ורחפטיג, שם, עמ' 1083.

22 שם, עמ' 1087. שרייבר, שם.

23 שרייבר, שם.

במשך 19 שנים שכנה הרבנות ב'בית יהב' שבכניסה לירושלים, ובשנת תשע"ז-2016 עברה לבניין סמוך – 'בית אקה נדל"ן' שבו היא שוכנת עד היום.

בניין זה אינו עונה על צורכי הרבנות מכמה סיבות מרכזיות:

1. עובדי הרבנות (כמאה במספר) פרוסים על פני שש קומות (מתוכן חמש המשמשות את הרבנות) והדבר מקשה על ההתנהלות השוטפת והיעילה.
2. תנאי העבודה קשים ולא תקינים בחלקים רבים מהבניין (מרפסות מילוט, חדרים בלי חלונות, פרוזדורים ארוכים, תקרות נמוכות ועוד).
3. הבניין נעדר כל ממד ייצוגי, כראוי לרבנות הראשית ולמשכן הרבנים הראשיים אשר מארחים אורחים רמי מעלה מהארץ ומהעולם, לצד קבוצות תלמידים, חיילים, תיירים ועוד. על לשכות הרבנים הראשיים לעמוד לפחות בסטנדרטים המקובלים של לשכות שרים.
4. אולם הכינוסים שעומד לרשות הרבנות, מכיל שבעים מקומות בלבד ואינו נותן מענה לכינוסים גדולים שמקיימת הרבנות, למבחני רבנות רבי משתתפים, לכינוסים מקצועיים בענייני הלכה והדרכה, לקבוצות נוער מהארץ ומחו"ל ועוד.

בתאריך ט' בטבת תשע"ו, 21.12.2015 אושרה סופית התוכנית לשדרוג והרחבה של קרית הממשלה בגבעת רם (קרית בן גוריון) - תכנית מס' 101-0061176. התוכנית כוללת חלוקה למתחמים ייעודיים לצרכי ממשל, מפרט המבנים ומאפייניהם, שטחי מסחר, דרכים, חניונים, שצ"פ ועוד.

לאור תפיסת הרבנות הראשית כגוף הלאומי האמון על המשכיות מסורת התורה וזהותה היהודית של המדינה, היא ביקשה להקצות מגרש להקמת בניין ייעודי עבורה במסגרת התוכנית. בקשתה נענתה בחיוב, ועל פי חוות דעת תכנונית של מחלקת התכנון של רמ"י מתאריך 5/02/2017 הוקצתה לכך **חלקה מס' 40**.²⁴ מגרש זה ממוקם בקצה המערבי של השטח שכלול בתוכנית, ממערב לדרך רופין, סמוך לבניין ג'וינט ישראל.²⁵ בהסכם הקואליציוני עם מפלגת נועם (12.2022) הובטחה הקצאת הסכום הנדרש לתחילת עבודות, 50 מיליון ש"ח.²⁶

בסעיף 108 של ההסכם הקואליציוני עם הציונות הדתית (12.2022) נכתב: "הממשלה תפעל לחיזוק מעמדם של בתי הדין ובין היתר, בכפוף לשיקולים תקציביים... תקצוב בניית הקבע לבית הדין הרבני הגדול ולרבנות הראשית לישראל".

אלה הנתונים שבידינו בנוגע לחלקה 40:

1. גודל החלקה – בתוכנית המאושרת נכתב, שגודל החלקה הוא 6,144 מ"ר.²⁷ אולם לפי המדידה שהוזכרה במסמך השמאות, השטח קטן ב-20% ועומד על 4,866 מ"ר בלבד.²⁸

2. יעוד הקרקע – 'שטחים פתוחים ומבני ציבור'.²⁹

א. תכנית קומה בשטח בנוי – לפי האמור בהגדרות הכלליות לשטח מסוג זה, לא תעלה על 30%,³⁰ אולם בטבלה המפורטת, שהיא הקובעת,³¹ נכתב כי ניתן להגיע במגרש זה עד 60%,³² כך מופיע גם במסמך השמאות.³³

ב. זכויות בניה כוללות – עד 230%, עד חמש קומות, עד 800 מ' מעל פני הים.³⁴

ג. שימושים מותרים – על-פי הגדרות התוכנית, המבנים שניתן להקים בשטח מסוג זה הם "מבנים בעלי אופי ציבורי-תרבותי כגון מרכז כנסים וקונגרסים, אולמות מופעים, תיאטראות ובתי קולנוע, ספריות, גלריות, מוזיאונים, חללי תצוגה וכו'".³⁵ מאפיינים אלה לא מתאימים לצורכי הרבנות ותפקודה, ולכן נדרש שינוי. בישיבה בנושא, מסר נציג מינהלת הבינוי הממשלתית, כי השינוי הנדרש אינו מצריך שינוי בתב"ע אלא בהגדרת השימושים, אולם מנהלת המחוז הבהירה שהיא מתנגדת לשינוי זה. סגן החשכ"ל, מר גבי שוחט, ציין שיבחן זאת מול ראש עיריית ירושלים כדי לסייע בנושא.³⁶ לא ברור אם הדבר נעשה.

1. תשלום על הקרקע – אושרה שומת רמ"י על הקרקע בסך 28 מלש"ח. הנושא באחריות סגן החשכ"ל. בשנת תש"ף-2020 ניתנה הנחיה לעכב את התשלום.³⁷ לא ברור מה המצב כיום.

2. פרוגרמה – אגף תכנון ומינהל הדיור הממשלתי ואגף התקציבים אישרו פרוגרמות לבניין הרבנות הראשית ובתי הדין הרבניים.³⁸ יש לבחון אם הפרוגרמה נותנת מענה ראוי לצרכיה של הרבנות הראשית, והאם ניתן בה ביטוי לייחודיותה של הרבנות ולמעמדה.

24 יוסף אגסי, שומת מקרקעין מיום ה' ביסן תשע"ח 21.03.2018, סעיף 6.

25 מכתב מנכ"ל, הרה"ר משה דגן, לסגן החשכ"ל במשרד האוצר, גבי שוחט, כ"ד ביסן תשע"ח, 09.04.2018.

החשב הכללי משרד האוצר, סיכום דיון בנושא דיון בתי הדין והרבנות הראשית, י"ח בשבט תש"ף, 13.2.2020.

מכתב מנכ"ל הרבנות הראשית לשר הדתות, ט"ז בסיון תש"ף, 08.06.2020, סעיף 14.

26 הסכם קואליציוני עם מפלגת 'נועם', ד בטבת תשפ"ג, 28.12.2022, סעיף 22.

27 הוראות התוכנית 101-0061176 5. טבלת זכויות והוראות בניה – מצב מוצע, עמ' 27.

28 יוסף אגסי, שם סעיף 5.2. הוא מציינ, כי ממרכז המיפוי של רמ"י נמסר לו שכנראה הטעות שלהם. כך גם באתר [תבע עכשיו](#) (דף התוכנית/שטחים/ייעוד/ מוסדות ציבוריים/ מגרש 40).

29 הוראות התוכנית שם, 3.1 טבלת ייעודי קרקע ותאי שטח, עמ' 14.

30 שם, 4.5.2 שטחים פתוחים ומבנים ומוסדות ציבור, עמ' 25.

31 ע"פ חו"ד שקיבלנו מאדריכל.

32 שם, 5. טבלת זכויות והוראות בניה – מצב מוצע, עמ' 27.

33 יוסף אגסי שם, סעיף 6.

34 הוראות התוכנית שם.

35 הוראות התוכנית שם, 4.5.1 עמ' 24.

36 החשב הכללי משרד האוצר, סיכום דיון בנושא דיון בתי הדין והרבנות הראשית, י"ח בשבט תש"ף, 13.2.2020. מכתב מנכ"ל הרבנות הראשית לשר הדתות, ט"ז בסיון תש"ף, 08.06.2020, סעיף 14.

37 שם, שם.

38 שם, שם.

תמונת המצב שתוארה לעיל נכונה לתאריך ט"ז בסיון תש"ף, 08.02.2020³⁹ על ההתפתחויות שחלו מאז, אם היו כאלה, אין בידינו מסמכים.

בנסיבות אלה, השאלות שעל הפרק הן:

1. האם נעשתה פניה לעיריית ירושלים ע"י הממונה על הדיור הציבורי, כדי לשנות את הגדרת השימושים במגרש (לעיל 5, ג), באופן שיאפשר את הקמת בניין הרבנות במקום? במידה שהייתה פניה כזאת- האם השינוי אושר?
2. האם יש מכתב הקצאה רשמי? היכן ניתן לעיין בו? והאם לאור האמור בו, ניתן יהיה להבין מה ההיתכנות לעריכת השינויים ומה גודל השטח שעומד לרשות הרבנות?
3. היכן ניתן לעיין בפרוגרמה? האם הפרוגרמה הוכנה לפי העיקרון המנחה שבית הרבנות אינו בנין ממשלתי רגיל, כי אם בנין אשר מייצג את זהותה היהודית של המדינה וצריך לתת לכך מענה תפקודי וייצוגי הולם?
4. לאור האמור- היכן התוכנית עומדת היום ומה מונע את קידומה? האם התשלום עבור הקרקע שעוכב בשנת 2020, כבר הועבר?

כדי לענות על השאלות הנ"ל נקטנו בפעולות הבאות:

1. התייעצנו עם עורך דין ועם אדריכל העוסקים בתחום בירושלים. הם ניסו לאתר תשובות בערוצים שלהם, ללא הצלחה, ומסרו לנו הנחיות להמשך הבירור.
2. חיפשנו את המידע המפורט באתרי הרשויות הנוגעות בנושא: רמ"י, מינהל הדיור הממשלתי, מינהל התכנון, עיריית ירושלים, הוועדה המחוזית לתכנון ובניה.
3. במהלך חודש ינואר שוחחנו עם נציג רמ"י, וגם שלחנו פניה כתובה שטרם נענתה.
4. עמדנו בקשר עם גורמים פוליטיים בכנסת ובעיריית ירושלים. המידע שמסרו לא היה רלוונטי לשאלות הנ"ל.
5. בפברואר 2023 הגשנו שאילתא לשר הדתות, באמצעות ח"כ צבי סוכות, אולם עד לרגע זה טרם התקבלה תשובה.
6. קיימנו פגישה עם הרב הראשי לישראל, הרב דוד לאו שליט"א ועוזרין, במהלכה הוזכר כי יש כוונה לשלב את משרדי הרבנות בכמה קומות מתוך בנין גדול בקרית הממשלה. הנושא טעון בירור, האם מדובר בשינוי שהוחלט או ברעיון שהועלה. אם אכן זה הכיוון המדובר, זוהי חזרה על השגיאות שנעשו עד כה בנושא, ויש לפעול כדי לשנות זאת.
7. ביוני האחרון הגשנו שתי בקשות לחופש מידע - למשרד הפנים (מינהל התכנון) ולמשרד הדתות, אולם טרם התקבל מענה.
8. בתאריך כ"א בתמוז, 10/07/2023 פנינו בכתב למחלקת מידע תכנוני ומיפוי בעיריית ירושלים, בבקשה לדעת האם השינויים הנחוצים נעשו ובשאלה היכן ניתן לעיין במסמך ההקצאה הרשמי. טרם התקבלה תשובה.

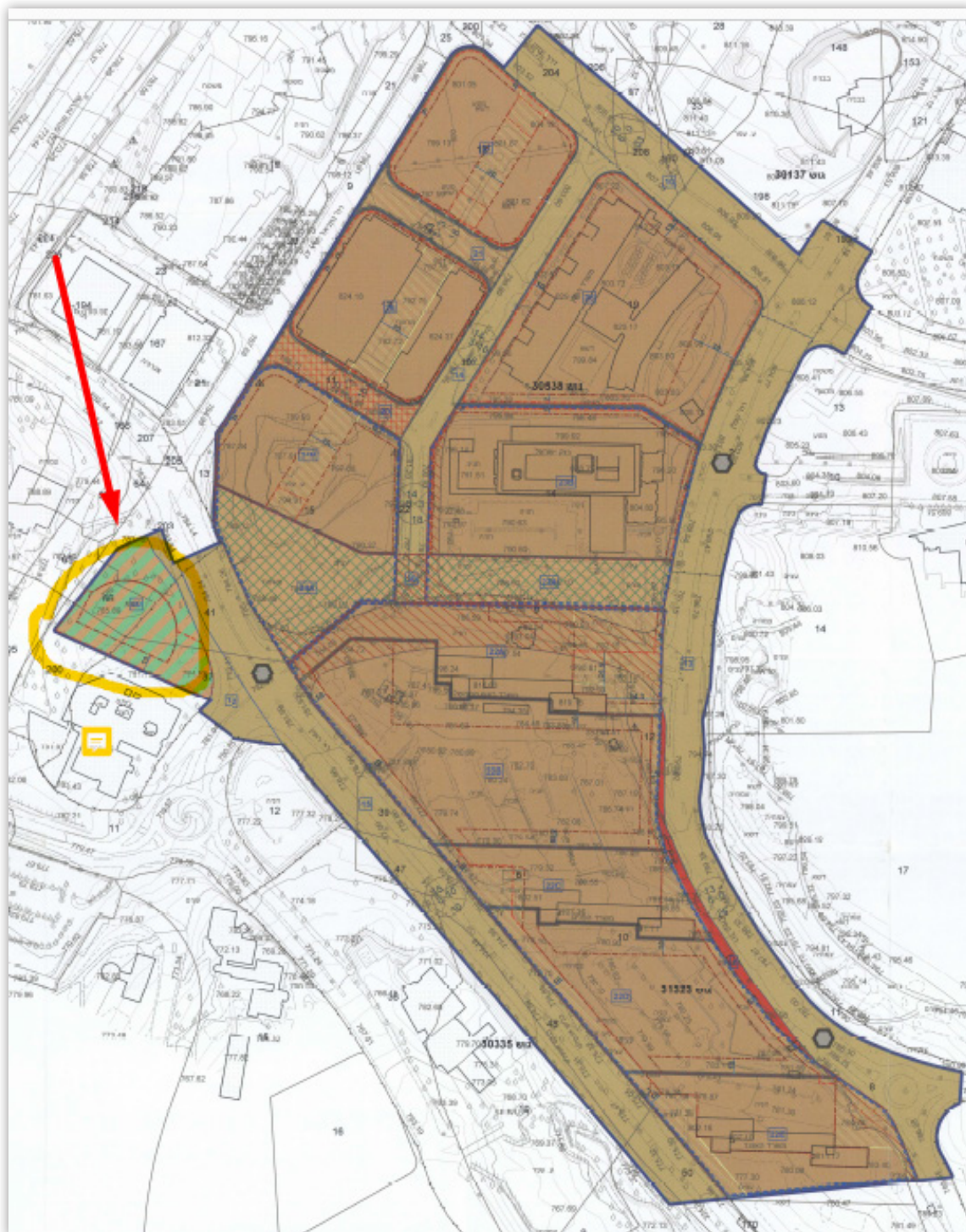
³⁹ מכתב דיווח של מנכ"ל הרבנות הראשית, הרב משה דגן, לשר הדתות, הרב יעקב אביטן, מתאריך זה.

הקמת בנין חדש וראוי שיעמוד ללא עוררין לרשות הרבנות, תמנע ספקות ומחלוקות הקשורו בשימוש בו, ותבטיח את ביסוסו ככתובת וכסמכות לכל ענייני היהדות והחברה.

בבסיס הכל יש לזכור כי הרבנות הראשית איננה מוסד מנהלתי רגיל, אלא ביטוי ראשון במעלה לזהותה של המדינה ולייחודה. לביטוי זה יש היבטים מעשיים רבים, המאפשרים את שמירת הלכידות הלאומית וטיפוח הערכים היהודיים, לצד שירותי דת הנוגעים לכל אזרחיה היהודים של המדינה. אבל מעבר לזה, היחס למוסד הרבנות מבטא את יחס העם והמדינה למורשת הרציפה שמקיימת אותנו ונוגעת במשמעות העמוקה של זהותנו ועתידנו. **כבוד הרבנות הוא כבודנו כעם וכמדינה.**

יש לברך על קיומה של הסכמה לבניית בית הרבנות הראשית במסגרת קרית הלאום, ועל הצעדים המשמעותיים שנעשו לשם כך. **יחד עם זאת, נראה כי חלק מנתוני ההצעה שעל הפרק אינם עונים על צורכי הרבנות, ועל כן יש לשנותם. במקביל יש לאתר את החסמים לקידום התוכנית ולפעול להסרתם.** לצד אלה, לדעתנו, טובת העניין מחייבת מתן תשומת לב ליצירת אווירה ציבורית אוהדת ודעת קהל שתתמוך בקידום הפרויקט. הדבר ישמש מנוף לשיפור המודעות לחשיבות הרבנות ולשיפור מעמדה בעיני הציבור, ואף יסייע בבלימת הפרעות קנטרניות מצד גורמים, שלמרבה הצער רעת הרבנות נגד פניהם.

מתוך תשריט התכנית המאושר והחתום, הוועדה המחוזית לתכנון ובניה:

תכנון המגרש המדובר. מתוך אתר רמ"י - 'נספח עצים' 40

<https://apps.land.gov.il/TabaSearch/#/Plans>

